

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Jean Louis Davant

*Ürrüstoi-
Larrabile,
Zuberoa (1935)*

Aurkibidea

Biografia

Zuberoako Pettarra eskualdeko Ürrüstoi-Larrabilen (Larrabilen) jaio zen eta herri berean bizi da. Laborantza ikasketak egin zituen eta Hazparneko Laborantza Eskolaren sortzaileetarikoa izan zen. Eskola horretan egin zuen lan 35 urtez irakasle gisa. Politikan aritu zen Enbata mugimenduan eta EHAS alderdian. Euskaltzain osoa da 1975etik. Obra zabala du idazle gisa: pastoralak, poesia liburuak, saiakerak, artikulua, nobela bat...

Zintak

ULA-002

- **Proiektua:** Alex Artzelus Mujika
- **Elkarrizketatzailea(k):** Artzelus, Alex
- **Data:** 2011-09-09
- **Iraupena:** 70 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Elexpuru, Juan Martin
- **Transkribatzailea(k):** Etchegorry, Philippe

Pasarteak

1. "Oso" eta "anitx" Zuberoan

- **Erref:** ULA-002/001
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:02:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

Lexikoaz. "Oso" gutxi erabiltzen da Zuberoan graduatzaile gisa baina Gillaume Epherre Altzürükütarrak esaten zuen. "Anitx on" da erabiliena Zuberoan.

2. Lapurtera galtzear

- **Erref:** ULA-002/003
- **Iraupena:** 0:02:43. **Hasi:** 00:02:07. **Bukatu:** 00:04:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

Lapurtera ia galdurik omen dago eta pena da. Idatzi ere gutxi egiten omen da. Zubi luzeegia geratzen da Zubereraren eta batuaren artean. Zubererak badu, bere apalean, bizitasuna: pastoral idazleak, prosalariak, kantugileak...

3. Euskarari esker lortu zuen ikastetxe baten ikasteko beka

- **Erref:** ULA-002/005
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:06:45. **Bukatu:** 00:08:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararekiko sentimendua

Laburpena:

Euskarari esker "menzione" bat izan zuen eskolan Jean Louis-ek, eta beka bat jaso zuen ikastetxe batean ikasi ahal izateko. Bere bi alabek ere euskarari esker aurkitu zuten lana.

4. "Zohardia", gau izartsua

- **Erref:** ULA-002/007
- **Iraupena:** 0:01:44. **Hasi:** 00:08:25. **Bukatu:** 00:10:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

"Zohardia" gau izartsuari esaten zaio. Orain zenbait gaztek egun garbiaz ere badioete. Ikastolako haurrek hiztegi zabalagoa ikasten dute, baina berak aholku ematen die denei zaharren euskarari ere erreparatzeko. Modak joan eta etorri egiten dira.

5. Zuberotar batua eta Zuberoako idazleak

- **Erref:** ULA-002/009
- **Iraupena:** 0:01:53. **Hasi:** 00:13:03. **Bukatu:** 00:14:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Irakurtzea
- Euskara » Tratamenduak

Laburpena:

Bada zuberotar batua. Klasikoa, elizatik zabaldu dena. Hainbat idazle izan da Zuberoan: Belapeire, Intxauspe..., eta honantzago etorrita, Casenave, Mirande, Peillen eta abar, kantoreen egileez gain.

6. Zuberoako euskara antzekoa da leku guztietan

- **Erref:** ULA-002/010
- **Iraupena:** 0:02:44. **Hasi:** 00:14:56. **Bukatu:** 00:17:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

Zenbait txokokeria zabaltzen ari da Zuberoan, eta bera forma klasikoei atxiki zalea da, erdiko zuberotarrarekin bat datorrena. Antzera egiten da euskaraz Zuberoan: Pettarra eta Arbailatan berdintsu. Basabürüan hitzak osoago esaten dituzte. Barkoxen, nahiz eta Basabürüan egon, Pettarrako euskara egiten da gehiago.

7. 'Etxahun' koblakaria, baina idatziz

- **Erref:** ULA-002/011
- **Iraupena:** 0:01:34. **Hasi:** 00:17:40. **Bukatu:** 00:19:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Bertsolaritza

Laburpena:

<p>Esan da Barkoxeko Etxahun koblakaria (bertsolaria) zela, baina ez dago horren frogarik. Idazlea zen, idatziz ontzen zituen bertsoak. Hizkuntza diferentziak.</p>

8. Hiketaren alde

- **Erref:** ULA-002/012
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:19:14. **Bukatu:** 00:21:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak
- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

Zuketaz eta hiketaz azalpenak. Hiketa ez da itsusi. Frantsesezko eta gaztelerazko "hi" gogorragoa da, harkoiagoa.

9. Ikastoletan gizonezkoak ere irakasle izatea ona da

- **Erref:** ULA-002/013
- **Iraupena:** 0:02:49. **Hasi:** 00:21:14. **Bukatu:** 00:24:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

Barkoxen-eta oraindik erabiltzen da hiketa. Lehenago gehiago erabiltzen zen Zuberoan. Batzuek oker darabilte, zaharrei egiten baitiete hika. On da ikastoletan gizonezkoak ere irakasle izatea.

10. Baxenabarre eta Nafarroa Beherea

- **Erref:** ULA-002/014
- **Iraupena:** 0:00:57. **Hasi:** 00:24:03. **Bukatu:** 00:25:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

Baxenabarre eta Nafarroa Beherea, bi izen baziren eta hirugarrena sortu da: Baxenafarroa. Bera ez da horren aldekoa. Ez dute aintzat hartzen belaunaldi zaharra.

11. -sa, atzizki femeninoari buruz

- **Erref:** ULA-002/015
- **Iraupena:** 0:03:26. **Hasi:** 00:25:00. **Bukatu:** 00:28:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

Zuberoan eta Nafarroa Beherean -sa atzizkia erabiltzen da: artzainsa, sekretarisa, ostaliersa... Emakundek Euskaltzaindiari galdetu zion horren erabileraz eta honek erantzun ez zela erabili behar, betidanik erabiltzen zen lekuetan salbu. Iparraldean anarkia hutsa omen dago, bakoitza bere gisa omen dabil.

12. Lexikoaz galdezka

- **Erref:** ULA-002/016
- **Iraupena:** 0:01:38. **Hasi:** 00:28:26. **Bukatu:** 00:30:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

Trumoia eta tximista esateko Zuberoako hitzak.

13. Davant pastoral egilea

- **Erref:** ULA-002/019
- **Iraupena:** 0:01:08. **Hasi:** 00:31:20. **Bukatu:** 00:32:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

<p>Bederatzi pastoral idatzi ditu, sei emanak dira eta bi urte barru
Sohütan emango da beste bat. Pastoral zer den azaltzen du.</p>

14. Pastoraleko jantziak

- **Erref:** ULA-002/020
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:32:28. **Bukatu:** 00:34:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Aisia » Kultura » Antzerkia

Laburpena:

<p>Lehen beti jantzi berdinak erabiltzen ziren pastoraletan, gorriek alde
batetik eta zuriek bestetik. Azken 30-40 urte, berriz, hauetan epokako arropak
jantzen dituzte. Gipuzkoar batek diseinatzeko azkenaldian.</p>

15. Pastoraleko musika

- **Erref:** ULA-002/021
- **Iraupena:** 0:01:07. **Hasi:** 00:34:18. **Bukatu:** 00:35:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika
- Aisia » Kultura » Antzerkia

Laburpena:

<p>Txaranga batek jotzen zuen lehen, baina orain orkestra txiki bat izaten
da.</p>

16. 1980ko hamarkadan emakumeak pastoraletan jokalaria gisa

- **Erref:** ULA-002/022
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 00:35:25. **Bukatu:** 00:37:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

<p>1980 aldera hasi ziren emakumeak emakume rola egiten,
Urdiñarben. Ordura arte emakumerik ez zen aktoreen artean. Baina
emakumez soilik osaturiko pastoralak ere jokatu izan ziren lehenago.</p>

17. Pastoraletako sujeten aldaketa denboran zehar

- **Erref:** ULA-002/023
- **Iraupena:** 0:01:21. **Hasi:** 00:37:05. **Bukatu:** 00:38:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

<p>Santuak, Frantziako erregeak eta horrelakoak izaten ziren pastoraletako protagonistak. Gero Etxahun Iruri hasi zen Matalaz, Iparragirre, Santxo Azkarra eta horrelakoak sartzen. Etxahun Iruriz komentarioak.</p>

18. Zuberoako pastoralgileak

- **Erref:** ULA-002/025
- **Iraupena:** 0:02:26. **Hasi:** 00:38:34. **Bukatu:** 00:41:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

<p>Mende laurden batez Etxahun izan zen pastoralgile bakarra. Gero Junes Casenave agertu zen. Harrezkero Berzaiz, Bedaxagar, Idiart, Davant bera eta beste hainbat izan dira. Berak egindakoak izendatzen ditu. René Cassin, Aita Lande eta Nafarroako Blanca dira idatzita baina oraino eman gabe daudenak.</p>

19. Pastorala laburtuz poliki-poliki

- **Erref:** ULA-002/027
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:41:43. **Bukatu:** 00:43:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia

Laburpena:

<p>2-3 egun irauten omen zuen pastoralak iragan aspaldian. Bere ama gazte zelarik, egun osoa, sei ordu. Laburtzen joan da eta orain hiru bat ordu irauten du. Lehen baino aktore gehiagok hartzen du parte, eta sartu-irtenetan joaten da denbora asko.</p>

20. Errejenta edo zuzendaria

- **Erref:** ULA-002/028
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:43:18. **Bukatu:** 00:44:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara

Laburpena:

Errejenta (zuzendariak) antolatzen du dena. Urtero egiten da pastoralak. Inoiz urtean biga egin dira. Baina arriskutsua omen da, batak bestea estali baitezake.

21. Zuberoako eskualdeak

- **Erref:** ULA-002/029
- **Iraupena:** 0:02:14. **Hasi:** 00:44:46. **Bukatu:** 00:47:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara

Laburpena:

Aldiko herri batek ematen du pastoralak, edo eta hainbat herrik elkar hartuta. Pettarrako herriak zeintzuk diren. Barkoxe Basabürüa da. Arbaillako herriak zeintzuk diren.

22. Biarnoko pastoralak

- **Erref:** ULA-002/030
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 00:47:00. **Bukatu:** 00:48:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara
- Euskara » Beste hizkuntzak eta hizkerak

Laburpena:

Europar ematen zen teatro zahar baten hondarra omen pastoralak. Biarnon ere bada pastoralak. Landan Casenavek egindakoa eman zen, frantsesez. Aspen ere ematen da, baina egitura ezberdina du; biarnesez izaten da.

23. Eskiulaz eta Biarnoko hizkuntzez

- **Erref:** ULA-002/031
- **Iraupena:** 0:02:24. **Hasi:** 00:48:25. **Bukatu:** 00:50:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Euskara » Beste hizkuntzak eta hizkerak

Laburpena:

<p>Eskiula Biarno da administrazioaz baina euskaraz egiten da. Badirudi Barkoxe eta Eskiula aldeak Zuberoako euskaldunek birpopulatu zituztela. Nolanahi ere, Biarnon euskaraz mintzatzen zen XIV-XV. mendera arte.</p>

Transkripzioa

-Eskiula, hori zer, Biarnoko herria, baina, euskaraz mintzatzen dena, holako zerbait, ez?

-Biarnoko bizkunde herrian egin nahi izan zen, beraz, Barkoxerik eta Atharratzerik eta, beharbada, Amiküzerik ere joan ziren euskaldünak hor plantatü ziren hütsik ziren lür eli batetan. Eta ordian zonbaitek erraiten düe

Biarno euskaldünaren ondar bat dela, eta ez da hala, hor. Hor gaüzak hanitx aski ontsa dokumentatürrik dira, badakie noiz eta nola sortü ziren horko etxaltiak eta. Egia da lehenago euskaraz egiten zela Biarnon ere. Parte handi batetan galdü zen hamargerren mentetik, eta heben, Xiberoko Ühaitz ibaiaren peko aldian Biarnoko herriak üdüriz bi hizkuntzetan ari ziren hamalaugerren mente ondarrealat.

-Zer... horiek, Landa ta horiek, edo...

-Ez, heben, Xarrikotapiaren eta Salbaterraren arteko herriak.

-Ah, horiek.

-Horiek eta...

-Azpilda, eta...

-Bai, zeren etxeek, hor, bi izen bazütüen, izen bikoitxa bazizüen, euskaraz eta biarnesez, bietara. Hala. Eta ber erran-nahiarekin. Eta hor pentsatzen da bi hizkuntzetan ari zirela. Beraz, hor euskara galdü zatekian hamalau-hamabosgerren mentetan. Eta pentsatzen da Landan, eta alde hortan ere, Aramitzen, hamabosgerren mentian galdü zatekiala.

-Eta hor, Akitania, Bigorre eta...

-Hor, lehenago, bai.

24. Euskararen egoera Zuberoan

- **Erref:** ULA-002/033
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:51:38. **Bukatu:** 00:53:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Zuberoan zaharrak euskaldun, gazteak erdaldun eta tartekoek anitxek jakin eta gutxi egin. Euskarak behera egingo zuela gauza jakina zen; orain, ikastolari, gau-eskolari eta irratia esker bada itxaropen apur bat. Baina ofizialtasunik ez da lortu.

25. Euskara eskolan

- **Erref:** ULA-002/034
- **Iraupena:** 0:02:09. **Hasi:** 00:53:38. **Bukatu:** 00:55:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Frantsesaren indarra izugarria da. Lehen debekatu egiten zen eskolan euskara, eta oraindik ere bai zenbait lekutan. Eskola elebidunak ere badira. Euskaraz jakitea ez da eragozpen frantsesa ere ongi egiteko.

26. Zertarako ingelesa horrela sartu eskolan?

- **Erref:** ULA-002/036
- **Iraupena:** 0:00:57. **Hasi:** 00:56:28. **Bukatu:** 00:57:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Euskara » Beste hizkuntzak eta hizkerak

Laburpena:

Orain nahi eta nahi ez sartu nahi dute ingelesa eskolan. Ez zaio egokia iruditzen. Ingeles txarra erabiltzen da munduan.

27. Davant idazlea

- **Erref:** ULA-002/037
- **Iraupena:** 0:02:19. **Hasi:** 00:57:25. **Bukatu:** 00:59:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Irakurtzea

Laburpena:

Umetatik idazteko pasionea izan du. Sei olerki-liburu eta bederatzi pastoral ditu eta artikulu anitz kasetetan. Egun ere bost kasetetan idazten du. Izendatzen ditu.

28. Davant euskaltzain osoa eta politikaria

- **Erref:** ULA-002/038
- **Iraupena:** 0:00:54. **Hasi:** 00:59:44. **Bukatu:** 01:00:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Irakurtzea
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:

1975ean sartu zen Euskaltzaindian. Harrezkero politika gutxiago eta euskararen alde gehiago egin du. Enbata eta EHAS alderdi politikoetan ibilia da.

29. Euskaltzaindiko hiztegi batuko batzordekidea

- **Erref:** ULA-002/040
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 01:00:52. **Bukatu:** 01:02:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

Lan asko egiten da Euskaltzaindian. Hiztegi batuko batzordean dago, hilean behin bitzen dira Donostian. Batzordekideetariko asko euskaltzain urgazleak dira.

30. Zubereraz ama eskolan eta lehen mailetan

- **Erref:** ULA-002/043

- **Iraupena:** 0:00:33. **Hasi:** 01:04:12. **Bukatu:** 01:04:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

Ama eskolan eta lehen mailetan zubereraz ikasten da Zuberoan. Bigarren mailan, batura igarotzen dira.

31. Zuberoako eta Lapurdiko hitzak hiztegi batuan

- **Erref:** ULA-002/045
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 01:05:35. **Bukatu:** 01:08:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

Batuko hiztegia oso zabala da; Zuberoako hitz klasikoak ere hainbat sartu dira. Lapurdikoekin gauza bera gertatzen da. Euskalkiei eutsi behar zaie; hala ere ez du zentzurik Baionan lapurtera bultzatzeak, horretarako dago batua. Berak pastorala eta laborarien kazetako artikuluak zuberotarrez idazten ditu.

32. Batuan aiseago idazten du

- **Erref:** ULA-002/046
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 01:08:00. **Bukatu:** 01:10:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

Batuan aiseago idazten du erregistro zabalagoa duelako, batez ere olerkian. Zuberoan poesia bukolikoa idatzi da batez ere; besteetan erregistro zabalagoa dago.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-08-17

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com